

MORGENDIENST

zondag 14 april 2019, 6^e zondag van de 40 dagen (Palmarum), paars
Grote Kerk, Wildervank
voorganger: ds. Marien Grashoff

Zingen : Lied 552: 1, 2

Welkom

DIENST VAN VOORBEREIDING

Aanvangslied : Psalm 118: 1, 2

Moment van stilte

Groet

Kyriegebed

Woord van bemoediging¹

Wie woont in de hoede van de EEUWIGE,
OVERNACHT IN DE SCHADUW VAN DE STERKE.

Want hij zal zijn engelen zenden
OM ONS OP HANDEN TE DRAGEN.

'Roept hij mij aan, ik antwoordt hem.
IK ZAL HEM BEHOEDEN EN BEWAREN,'
ZEGT ONZE GOD.
AMEN.

Zingen : Psalm 118: 7, 8

DIENST VAN HET WOORD

Gebed van de zondag

Ruimte voor de kinderen

Lezing uit het Oude Testament : Zacharia 9,8-10²

Zingen : Lied 438: 1, 4

Lezing uit het Evangelie : Lukas 19,29-40³

Acclamatie

Voor uw Woord in de Schriften,
voor uw Woord in ons midden,
voor uw Woord in ons hart,
DANKEN WIJ U, O GOD.

Zingen : Lied 435: 1, 2

Preek

¹ Naar Psalm 91,1.11v,15. Idee van Jan de Jongh, *De honderd dagen rond Pasen* (Zoetermeer: Meinema, 1997, 2e druk) p50.

² [Naardense bijbel](#) (2014).

³ [Nieuwe bijbelvertaling](#) (2014) – bewerkt.

Het is Palmzondag en dus lezen we het verhaal van de intocht in Jeruzalem. Een overbekend verhaal.

Jezus nadert als pelgrim voor het komende *Pesach*-feest de heilige stad en zijn leerlingen zetten hem op een jonge ezel. Ze spreiden hun mantels op de weg en de omstanders wuiven met palmtakken. En iedereen zingt de Psalm van het naderende feest: 'Gezegend die komt in de Naam van de ENE!' Een koninklijke ontvangst voor deze Joodse leraar. Maar Jezus doet nadrukkelijk niet aan politiek in de heilige stad en wil geen revolutionair zijn. Zo wordt de triomfantelijke intocht de opmaat naar het lijden en sterven van deze rechtvaardige rabbi.

Een overbekend verhaal. En een verhaal op veilige afstand in tijd en ruimte.

Maar wie grondig leest vindt barsten in dat verhaal. En wie grondig luistert hoort dat het verhaal niet alleen over Jezus of het volk om hem heen gaat, maar vooral ook over onszelf, hier en nu.

-

Barst 1. Jezus laat dat ezeltje niet halen om er zelf op te gaan zitten, maar zijn leerlingen *zetten* hem erop. Jezus is lijdend voorwerp en laat het gebeuren.

Barst 2. Ze juichen Jezus niet toe als koning, maar ze prijzen God en in aansluiting daarop zingen ze die woorden uit Psalm 118. Het gaat om het prijzen van God, die immers de ware koning van Israël is, al vatten enkele Farizeeën het op alsof ze Jezus hier tot koning uitroepen. Als Jezus antwoordt, dat de stenen nog zullen roepen als de leerlingen zouden zwijgen, bedoelt hij ook dat de stenen nog de lof van hun Schepper zouden uitschreeuwen – niet dat ze hem tot koning zouden uitroepen.

Barst 3. Die ezel komt uit de profetie van Zacharia. Daar gaat het erom dat de vijanden van Israël worden verslagen en dat ook de strijdwagens en wapens van Israël zelf zullen worden gebroken. De koning die rijdt op een ezel is dan ook niet zelf de koning, maar een afgezant van Israëls ware koning: God, de ENE. Jezus komt dus niet als strijder of politiek leider, laat staan als revolutionair, maar als afgezant – dat hadden we inderdaad wel begrepen. Maar toch is de context van de profetie er wel een van concrete – en derhalve ook: politieke – bevrijding.⁴ En dat laten wij dan toch weer weg, want we zien het koningschap van Jezus als iets louter geestelijks.

De barsten in het verhaal dagen ons uit om beter te lezen. Maar vooral om beter naar onszelf te kijken. Wanneer staan wij te juichen of te wuiven met palmtakken – en voor wie? Wanneer bombarderen wij iemand tot grote leider – die dan mooi voor ons de problemen mag oplossen?

⁴ Lees het hele hoofdstuk [Zacharia 9](#). En wat betreft [Tyrus](#): dat werd in 332 vdgj door [Alexander de Grote](#) veroverd. Jona Lendering heeft het erover is [een recente blog](#). In [Zacharia 9,3-4](#) lijkt er wel een echo te zitten van die belegering... de [מָצוֹר](#) (*maatsor*) 'wal' kan ook worden opgevat als 'belegeringswal' en dat is precies hoe Alexander de eilandstad veroverde: door een dam te bouwen met het puin van het verwoeste stadsdeel op het vasteland. Plus dat zijn beslissende stormreraanval op de stadsmuur in eerste instantie over zee kwam.

-

Het verhaal van Jezus' intocht in Jeruzalem heeft twee valkuilen: we kunnen het verletterlijken of vergeestelijken.

Als we het verletterlijken, blijft het slechts een historische gebeurtenis, een kleine tweeduizend jaar geleden. Jezus ging de oude stad van Jeruzalem binnen, vanaf de Olijfberg door het Kidrondal, en dat bleef niet onopgemerkt. Sommige Farizeeën hadden er commentaar op. Even leek het erop dat Jezus koning gemaakt zou worden, maar dat wilde hij niet. (Zo onthouden wij het verhaal, hoewel geen van de evangelisten feitelijk zegt dat het volk Jezus inderdaad koning wilde maken – die opmerking staat alleen bij Johannes en in een heel ander verband.⁵)

Een historische gebeurtenis van zo lang geleden is interessant, maar wat zegt die ons vandaag? Met alleen letterlijk lezen komen we niet ver.

Maar door het verhaal te vergeestelijken, maken we het ook meteen onschadelijk. Want dan gaat het erom dat het koningschap van Jezus 'niet van deze wereld' is.⁶ Dat betekent dan, dat Jezus heerst hoog in de hemel en zo wordt het opnieuw de vraag wat dat ons concreet, hier en nu, nog te zeggen heeft.

Door het verhaal te vergeestelijken houden we het meteen op veilige afstand. We kunnen Jezus' koningschap vroom beamen, en dan weer gewoon overgaan tot de orde van de dag.

-

Alle vier de evangelisten verbinden het verhaal van de intocht met de profetie van Zacharia. De ware koning – of: de ware afgezant van God als koning – komt niet met macht en geweld, maar als ezelrijder.⁷ Hij wordt herkend door de mensen. Ze noemen hem profeet,⁸ ze juichen hem toe – en dan...?

Stel dat ze hem letterlijk tot koning hadden uitgeroepen. Dan zou er een opstand gevolgd zijn. De Romeinen zouden hebben teruggeslagen zoals ze altijd deden: hard en effectief. Dan was Jezus precies zo'n messias geworden als Bar Kochba een eeuw later: een charismatische leider die door zijn volgelingen tot messias werd uitgeroepen, maar tenslotte eindigde als een voetnoot in de geschiedenis.⁹ Ruim voordat Bar Kochba in letterlijke zin messias werd gemaakt laten de evangelisten weten dat dat volgens hen niet de weg is die God wil gaan.

Die boodschap staat nog recht overeind. Wij moeten ons niet mee laten slepen door de

⁵ In [Johannes 6,15](#), als afsluiting van het verhaal van de spijziging van de vijfduizend.

⁶ Alleen bij Johannes zegt Jezus dat, tijdens het eerste verhoor door Pilatus: [Johannes 18,36](#).

⁷ Zoals in het lied van Sytze de Vries: *Lied 549*.

⁸ Alleen Matteüs noemt dat overigens: [Matteüs 21,10v](#).

⁹ [Simon bar Kochba](#) leidde de laatste Joodse opstand tegen de Romeinse heersers, 132-136. In de strijd verloren de Romeinen een compleet legioen, maar tenslotte versloegen de troepen van keizer Hadrianus de opstandelingen definitief. Niemand minder dan de grote [rabbi Akiva](#) had Bar Kochba uitgeroepen tot messias. Akiva werd volgens de overlevering na de nederlaag doodgemarteld.

messiassen van onze tijd. Niet door degenen die zeggen de weg naar de heilstaat te weten, want dat draait uit op revolutie en iedere revolutie eet haar eigen kinderen. Maar zeker ook niet die zeggen dat zij het als grote leider wel even voor ons gaan regelen, want dat leidt onontkoombaar naar de volgende dictatuur, en dictaturen maken nog meer slachtoffers dan revoluties.

Een rechtvaardige samenleving, waarin er genoeg is voor iedereen en waarin iedereen tot zijn of haar recht komt, komt er alleen langs de weg van gestaag en vasthoudend samenwerken. De weg van de alleroudste vorm van leren: vallen en opstaan (elke peuter weet er al van). Juist als machtigen moeten worden getemd, is samenwerking het enige dat telt.

Maar pas op dat we de messias van schrik niet beperken tot iets geestelijks. Want in onze cultuur betekent dat gewoon dat niemand er rekening mee hoeft te houden, vooral de machthebbers niet. Wat in de bijbel 'geestelijk' heet is altijd verbonden aan de concrete schepping.

Wellicht is dat voor ons precies de opdracht: opnieuw leren hoe 'geestelijk' en 'materieel' verbonden kunnen worden. Heel de schepping is immers van God?

Hoe gaan we dat doen? Hoe houden we 'geestelijk' en 'materieel' bij elkaar? Dat valt beslist niet mee, want onze cultuur is volstrekt materieel geworden. Alles is gewoon wat het is en dat kan alleen maar zijn wat gemeten, geteld of gewogen kan worden. Onze werkelijkheid is door en door materieel.

Dan is het onze opdracht om in het concrete en materiële ook die andere dimensie van het spirituele te leren herkennen. Hoe dat moet, weten we nog niet goed. We moeten het nog leren. Dat wordt dus vallen en opstaan.

Het gaat bijvoorbeeld over ons huis. Materieel gezien is het een hoop hout en stenen, en vooral een geldbedrag. Maar de werkelijke 'waarde' van een huis is veel meer: het is een thuis, een plek om kinderen groot te brengen, een veilige haven, en plek om te aarden en op adem tekomen – en ook nog gewoon een beschutting tegen hitte of kou. Maar te vaak laten we hout, stenen en geld de dienst uitmaken. Terwijl het bijbelse perspectief juist is dat we in vrede kunnen zitten onder onze wijnstok en vijgeboom (vooruit: dat mag ook een appelboom zijn).

Het gaat bijvoorbeeld over ons werk. Ook dat wordt te vaak gereduceerd tot een manier om aan geld te komen, liefst meer geld, of een middel om een baan te bemachtigen met nog meer geld en status. Op die manier maken we onszelf binnen de kortste keren tot slaven van het economisch systeem. Maar werk is in de eerste plaats alles wat onze handen doen om te kunnen leven: voedsel produceren, kleding maken, schoonmaken en koken, huis en tuin onderhouden, gevallen kinderen overeind helpen, de oude buurvrouw een handje helpen. Werk helpt ons om hart, hoofd en handen alle drie aan bod te laten komen.

Het gaat ook over hoe wij aankijken tegen leiders. Het is gangbaar geworden om leiders af te rekenen op wat ze opleveren: winst voor het bedrijf, aanzien voor de organisatie, brood en spelen voor het volk. We worden ook voortdurend aangemoedigd om zo te denken. Maar in

de Regel van Benedictus wordt aan de abt enerzijds alle gezag toevertrouwd, maar anderzijds de nadrukkelijke boodschap dat God hem rekenschap zal vragen voor het welzijn van de zielen van al zijn broeders. De abt is de leider van de gemeenschap, maar in de eerste plaats haar *herder*.¹⁰

Door ons te oefenen om verder te kijken dan de oppervlakte en het directe materiële belang blijven we tegelijkertijd concreet en leren we het grotere geheel te zien. Dat zijn dagelijkse oefeningen in aandacht en openheid. Dat blijft iedere dag opnieuw een opdracht. Maar langs die weg worden we ook in staat om de ware messias te herkennen wanneer die komt. En misschien komt die inderdaad als een koning.

En wanneer komt de messias? vragen de rabbijnen. Het antwoord luidt: Een kwartier nadat de nieuwe aarde gekomen is. Tot die tijd moeten wij waakzaam blijven in het concrete leven van alledag om geestelijk en materieel te onderscheiden en tegelijk bijeen te houden.

Amen.

Zingen : Lied 435: 3, 4

DIENST VAN HET ANTWOORD

Uitleg liturgische schikking

*Luister naar de stem
die klinkt in je hart.
Al is de weg
zwaar en moeilijk,
weet je nooit alleen.*

*Elkaar
vrede schenken
toont de Kracht,
uit naam van de Liefde.*

Collecte

Gebeden

Onze Vader

Slotlied : Lied 440: 1, 4

Zegen

¹⁰ Lees maar na in [Hoofdstuk 2](#) van de Regel.